

čeli pred petimi leti in računajo, da bo karta dogotovljena v 50 letih. Izdatki so proračunani na dva milijona dolarjev. Novo delo bo reliefna karta Združenih držav in kanadskih dominijonov. Karta bo obdana od 4.5 m visoke galerije. Od tamkaj bo videti vsak posamezen del, kakor bi ga kedo resnično gledal iz aeroplana na oddaljenost 12 milj.

Najdražja luksuzna ladja — takozvana jahta zadela ob skalo. Najdražjo luksuzno jahto si je pustil letos na spomlad zgraditi ameriški bančni kralj in milijarder Pierpont Morgan. Jahta »Korsar« je stala 140 milijonov Din in je zadela pri prvi vožnji preko Atlantskega Oceana pri Isliboro Maine (Angleška) na skalo in je izgubljena. Na ladji je bilo 56 mož posadke in 25 milijarderjevih gostov.

Kako so bili upeljani jedilni vagoni?

Če se je pred 50 leti bogat in hraber zemljan odločil, da napravi daljše potovanje po železnici, se je moral pošteno preskrbeti z jedjo in pijačo, ker tedaj se železniška uprava še ni brigala za telesno blagostanje svojih potnikov in tudi na postajah še niso prinašali jedil in pijač v vagon. Prvi, ki mu je padlo na misel, da otvori v železniškem vozu restavracijo, je bil neki židovski trgovec iz Frankfurta v Nemčiji. Železniška uprava mu je dala na razpolago železniški voz, ki ga ni več rabila in podjetni mož ga je opremil z mizami in stoli. Na postaji, kjer je voz stal, se je preskrbel z vsem potrebnim. Ker se mu je podjetje bolj in bolj razvijalo, je zaprosil železniško upravo še za en voz. Dobil je tovorni vagon, v katerem je uredil vse potrebno za kuhinjo. O tej kuhinji je tedaj pisal ves kulturni svet in progla Berlin—Frankfurt je postala slavna kot prva, na kateri je vozil tudi jedilni voz. Kmalu so uvedli potujoče gostilne tudi na drugih progah. Cene jedil so bile seveda visoke, tako da so se morali siromašni potniki še naprej brigati sami zase. — Danes so jedilni vozovi v rokah mednarodne družbe, ki proda dnevno do 50.000 obedov. Jedila so res pripravljena zelo okusno, toda cene so ostale še vedno visoke, tako da jih ne zmorejo siromašnejši potniki, ki se morajo kakor pred 50 leti sami preskrbeti s potrebno jedjo in pijačo.

Zlato na dnu Oceana. Po sedemletnem brezuspešnem delu so našli te dni ostanke leta 1922 razbite angleške ladje »Egipt« v Atlantskem Oceanu. Dne 20. maja 1922 je trčil parnik »Egipt« ob priliki vožnje v Bombay v Indiji s francosko tovorno ladjo in se pogreznil tekom 40 minut. Utonilo je med strašnimi prizori, ki so se dolgravali na krovu, 120 oseb. Na »Egiptu« je bil zlati in srebrni tovor v vrednosti enega milijona funtov sterlingov, ki je bil določen za neko egipčansko banko. Kraj nesreče leži 37 milj proč od otoka Quessant. Eno leto po nesreči je dala angleška zavarovalna družba, ki je morala izplačati zavarovalnino, švedskemu podjetju nalog, da poišče potopljeni zaklad. Iskanje je bilo zelo težavno, ker se nahaja potopljena ladja v globočini 120 metrov in znaša pritisk

12 kg na kvadratni centimeter. Švedi so opustili delo, ko so se eno leto zaman trudili. Francoska potapljaška družba, ki je najela znanega nemškega potapljača, tudi ni uspela leta 1924. — Iskala je brezuspešno po morskem dnu potopljeno ladjo celo spomlad in poletje omenjenega leta. Za Francozi je prišla na vrsto italijanska družba, ki se je lotila dela kar s tremi posebno znanimi potapljači in tem se je posrečilo, da so odkrili že po treh dneh ostanke potopljenega parnika na morskem dnu. Potapljači so izstrelili s pomočjo dinamita nekatere luknje v krov in na ta način so ugotovili, da gre res za ponesrečen parnik »Egipt«. Kljub težkočam upajo, da bodo dvignili te dni zaklad, ki je shranjen v zaboju.

Tiger raztrgal dečka. V zverinjaku v Los Angeles v Ameriki se je doigral te dni razburljiv prizor. Dvanajstletni fantek je obiskal menažerijo v spremstvu svoje matere in je videl prvič v življenju tigra. Hotel si je ogledati zver bolj od blizu, je splezal skozi ograjo, ki je med gledalci in kletkami ter stopil čisto blizu tigra. Spozabil se je celo tako daleč, da je porinil glavo skozi železno omrežje na kletki. Neprevidnost dečkovo je zapazil paznik, hitel je, da bi potegnil fantka od zveri, a tiger ga je že bil udaril s tacco po glavi, da mu jo je popolnoma razmesaril. Zverina ni izpustila plena, dokler je ni paznik usmrtil z dvema streloma. Mati, ki je bila priča smrti otroka, je zblaznela.

Usmrtitev s pomočjo strupenega plina. Letos septembra bo usmrčen Lojz Ceja, Meksikanec, v državni jetnišnici v Carson City v ameriški državi Nevada s pomočjo strupenega plina. Letos junija je umoril omenjeni kitajskega gostilničarja. Po postajah države Nevada bo izvršena smrtna obsodba z udihanjem strupenega plina, ki diši po mandljevem cvetju. Obsojeni se že nahaja v celici poleg smrtne kamre. To bo dne 29. septembra peta usmrtitev s strupenim plinom, odkar je bilo izbrano to sredstvo za ubijanje zločincev. Prednika na smrt obsojenega Meksikanca sta bila dva Kitajca, ki sta skupno umorila sorojaka, nadalje neki Stanko Juklich, ki je umoril 16 letno ljubico in Bob White, ki je ubil nekega grškega igralca.

Maščevanje. Gospod Jules Nardin se je sprl s francosko pošto upravo, ker so mu po njegovem naziranju previsoko zaračunali neki telefonski pogovor. Poskusil je pri Ponciju in poskusil je pri Pilatu, da bi mu dali prav, pa ni nič zaleglo. Plačati je moral vsoto, ki jo je zahtevala poštna uprava. Tedaj si je razjarjeni Francoz izmislil čudno maščevanje. 27 kilometrov od najbližje poštne postaje leži nekje v francoskih Alpah napol razpadla bajta. To bajto je kupil gospod Nardin, vselil vanjo starega pastirja, kateremu je plačeval majhno odškodnino, pa ga je naročil na cenen pariški listič. Seveda je morala pošta listič dostavljati naročniku, ki še brati ni znal. A v to svrhu je morala nastaviti posebnega poštnega sluga, ki ni imel drugega dela, nego da je vsak dan capljal 27 km v gore tja in

27 km iz gor nazaj — samo zaradi enega lističa. Nardin pa je poštni upravi zagrozil, da bo imela skrbi in stroške s tem dostavljanjem ne samo, dokler bo on živ, temveč še po njegovi smrti, ker bo svoje dediče v oporoki obvezal, da se bodo morali naročiti na list v podobnih okolščinah kakor on. — Ta grožnja je poštno upravo omehčala. — Skušala se je z maščevalnim Nardinom poravnati tako, da bi mu vrnila samo polovico preplačila za tisti telefonski pogovor. Ker je ostal trd, mu je vrnila ves znesek in še le tedaj je odpovedal naročbo na pariški list.

Avtobus Celje—Rogaška Slatina bo iz Rogaške Slatine zvečer ob 19.55 vozil v nedeljo dne 14. septembra tega leta zadnjikrat v Celje. V ponedeljek, dne 15. septembra tega leta zvečer bo že prenočil v Rogaški Slatini tak bo v torek, dne 16. septembra vozil prvič zjutraj ob 8.50 iz Rogaške Slatine izpred kolodvora — od vlaka, ki pripelje iz Krapine skozi Mestinje 9.07, Šmarje 9.17, Grobelno 9.35, St. Jur 9.45 v Celje 10.10. Isti avtobus, ki odhaja ob 12.50 iz Celja, bo od 16. septembra dalje vozil naravnost skozi Grobelno 13.35, Šmarje 15.53, Mestinje 14.04, Sv. Emo 14.25, Podčetrtek 14.44, Prelasko 15.04, Dekmarco 15.20 v St. Peter pod Sv. gorami. Zveza z Rogaško Slatino s tem avtobusom popoldne od 16. septembra odpade. — Iz St. Petra pod Sv. gorami zvečer pa bo isti avtobus od 15. septembra naprej odpeljal že ob 16.08, skozi Dekmarco 16.23, Prelasko 16.39, Podčetrtek 16.59, Sv. Emo 17.18 na Mestinje na večerni vlak proti Grobelnem 17.40. — Na Mestinjem počaka do 19.24 zvečer in prevzame od večernega avtobusa Celje—St. Peter pod Sv. gorami, ki odhaja iz Celja ob 18.15 potnike na Rogaško Slatino kakor doslej. Zjutranji avtobus iz St. Petra pod Sv. gorami proti Celju in večerni nazaj iz Celja ostane neizpremenjen. Potniki iz Rogaške Slatine imajo zvečer na Mestinjem kakor doslej takoj zvezo s Slatino. — Polovično ceno plačajo odslej šolarji vseh celjskih šol na avtobusih mesta Celje na progama Celje—Dobrna in Celje—Laško, ako se izkažejo z izkaznico, iz katere je razvidno, da obiskujejo kako celjsko šolo. Na ostalih progah vsled večjega navala oddaljenejših potnikov te ugodnosti za enkrat še ni mogoče dovoliti.

Sanatorij v Mariboru, Gosposka 49, telefon št. 23-58. Najmodernejše urejen za operacije, Diatermija, višinsko solnce, tonizator, infrardeča žarnica. Cene zmerne. 581

*

Proslava desetletnice plebiscita na Koroškem.

Ves nemški svet na Koroškem se pripravlja na proslavo 10-letnice plebiscita. Pravzaprav se te slovesnosti vršijo že več mesecev, a glavno pride oktobra. Zvečer 9. oktobra bodo zanetili po gorah bivšega glasovalnega ozemlja kresove. Na dan 10-letnice plebiscita bo imel koroški deželni zbor slavnostno sejo. Na pokopališču v Trni vasi (Annabichl) bo garnizija počastila spomin v koroških bojih padlih vojakov. Na Križni gori pri Celovcu se bo zbrala šolska mladina v proslavo plebiscitne zmage. Vsi občinski odbori celega bivšega glasovalnega ozemlja naj bi imeli na dan 10-letnice plebiscita slavnostne seje, pri katerih naj se spominjajo nemške zmage pri plebiscitu 10. oktobra 1920.

Pol zastonjl

SEJEM ZA KNJIGE!

Pol za denar!

Da se za zimski čas oskrbite z dobrimi in obenem ceneni knjigami, prodaja
TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU
 sledeče skupine knjig:

I. skupina: **10 knjig**
 za Din 50[—]:

V libijski puščavi, povest	Din 12 [—]
Zgodba o nevidnem človeku, povest	7 [—]
Smrtna past, detektivska povest	9 [—]
Moj stric in moj župnik, povest	4 [—]
Živ pokopan, povest	8 [—]
Iz otroških ust, I. del (smeš. dogodbe)	8-50
Iz otroških ust, II. del (smeš. dogodbe)	16 [—]
Jugoslovanski Piemont, zgod. knjiga	7 [—]
Zgodovina Maribora, zgod. knjiga	20 [—]
Dr. Jeraj: Socijalno vprašanje	28 [—]

namesto Din 119-50 samo Din 50[—]

II. skupina: **10 knjig**
 za Din 50[—]:

Zgodbe napoleonskega vojaka, povest	Din 12 [—]
Izpovedi socialista, povest	16 [—]
Zadnji Mohikanec, povest	11 [—]
Meško: Legende, povesti	16 [—]
Slovenska žena, zgodovinska knjiga	10 [—]
Prekmurski profili, narodopis. knjiga	6 [—]
Dr. Kotnik: Lesičjak, narodopis. knjiga	4 [—]
Dr. Jeraj: Ob skrivnih virih, vzgojna knjiga	14 [—]
Rokovnjači, povest	16 [—]
Cestitke mladine	8 [—]

namesto Din 108[—] samo Din 50[—]

III. skupina: **4 knjige**
 za Din 50[—]:

Keller: Dom, povest	Din 22 [—]
Zmave: Vinarstvo, vezano	50 [—]
Vojaški novinec, povest	5 [—]
Dr. Jeraj: Socijalno vprašanje	28 [—]

namesto Din 105[—] samo Din 50[—]

IV. skupina: **4 knjige**
 za Din 50[—]:

Crni križ pri Hrastovcu, povest	Din 18 [—]
Sadar: Hmeljarstvo	50 [—]
Achleitner: Planinski kralj, kmetska povest	26 [—]
Jugoslovanski Piemont, zgodovinska knjiga	7 [—]

namesto Din 101[—] samo Din 50[—]

Za slučaj, da kaka knjiga v skupini poide preje kot druge, si TISKARNA SV. CIRILA pridrži pravice iste nadomestiti z drugo knjigo, ki pa mora biti iste ali višje cene.

Denar je poslati naprej in natančno označiti, katera skupina se naroči.

Poštnina se zaračuna posebej, in sicer za vsako pošiljko Din 12[—], tako, da naj vsak pošlje Din 62[—] naprej, ker se bi sicer poštnina povzela. Kdor naroči vse štiri skupine in pošlje Din 200[—] naprej, dobi knjige poštnine prosto. Kdor naroči pa posamezne knjige iz označenih skupin, jih dobi za ceno, kakor je istotam označena. Javite tudi natančen naslov! Zgoraj določene **znižane cene** veljajo, dokler traja zaloga, najdalje pa do Božiča 1930.

Poslužite se položnice, ki jo dobite na vsaki pošti. Čekovna št. Tiskarne sv. Cirila v Mariboru je 10.602.

Istčasno, ko nakažete denar, sporočite tudi na dopisnici ali na drugi strani položnice, za katero skupino oziroma knjige denar pošiljate.

Naročila za vse slovenske knjige, ki so stalno na zalogi, kakor tudi za vse knjige drugih jezikov sprejema

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU
 Koroška cesta št. 5 ali Aleksandrova cesta št. 6.

Pol zastonjl

Naročite dobre knjige!

Pol za denar!

Deželna vlada je dala napraviti posebne plošče, ki se bodo pritrdile na vseh lokalih, v katerih se je 10. oktobra 1920 vršilo glasovanje. Plošče bodo nosile napis: »In diesen Hause wurde am 10. Oktober 1920 über die Freiheit und Einheit Kärntens abgestimmt.« Napis bo samo nemški. Slovensko bi se glasilo: »V tej hiši se je glasovalo 10. oktobra 1920 o svobodi in enotnosti Koroške.« Pravičnejši bi bil napis: V tej hiši se je 10. oktobra 1920 glasovalo, ali bodo še Nemci v Slovenskem Korotanu neomejeni gospodarji ali ne več.

Dne 11. oktobra bo bakljada k slovesno razsvetljeni mestni hiši na Novem trgu v Celovcu. Dr. Hans Steinacher, plebiscitni bojevnik, bo imel slavnostni govor. Zvečer bo v gledališču slavnostna predstava.

Glavne slavnosti na deželi bodo v nedeljo 12. oktobra. V Celovcu bodo v

nedeljo 12. oktobra zjutraj po mestu igrane vojaška in druge godbe. Ob pol devetih bo na Starem trgu na prostem sveta maša. Nato bodo v deželni hiši (zbornici) odkrili dve častni plošči v spomin v koroških bojih padlih vojakov. Pri tem bo govoril zastopnik zvezne (državne) in zastopnik deželne vlade.

Nato se bo vršil slavnostni obhod, sprejeto po mestu. Na čelu bodo korakali bivši bojevniki za nedeljeno nemško Koroško do Karavank. Za bojevniki bodo korakale narodne noše.

Popoldne 12. oktobra bo zopet sprejeto narodnih noš po glavnih trgih in cestah celovških. Zvečer pa na raznih krajih razne prireditve in plesne zabave.

Na deželi se vršijo počitnice na osnovnih šolah na Koroškem septembra in oktobra. Ker torej oktobra ni šole, je učiteljstvo na deželi obhajalo ple-

biscitne proslave že avgusta. Po vseh šolah so razširili knjižico: Der Heimat treu. Tu so razne pesmi z notami in brez not ter razni sestavki. Opisuje se, kako se je po sklepu svetovne vojne pojavil nov, še nevarnejši sovražnik: Jugoslovani. »An den Grenzen sammelte sich ein neuer, für die Einheit der Heimat gefährlicher Feind«, Hans Steinacher v sestavku: Freiheitskampf (boj za svobodo). Steinacher tudi odkrito pove, da je Nemcem pri bojih za Koroško šlo predvsem za to, da Koroško ohranijo nemštvu, da se Koroška nekoč združi z Veliko Nemčijo. Seveda so pred desetimi leti te cilje še skrbno zakrivali. V sestavku »Die Volksabstimmung« (ljudsko glasovanje) odkrito govori o nemški zmagi pri glasovanju. »Zvečer 13. oktobra so se razširile po deželi končnoveljavne vesti o nemški zmagi.« — Še le zdaj so prišli z barvo na dan. Pred glasovanjem so samo govorili o »svobodni in nedeljeni Koroški«, a da ta »svoboda« pomeni zgolj neomejeno nemško gospodarstvo v deželi, o tem so molčali.

Omeniti je vredno letošnje letno poročilo celovške gimnazije. Tudi tu se obširno govori o bojih za Koroško. Na prvi strani izvestja stoji, da je namen zavoda (celovške gimnazije), da služi nemški kulturi. Posmehljivo se izraža poročevalec v izvestju o pismu slovenskega profesorja dr. Arneiza, ki ga je pisal profesorskemu zboru celovške gimnazije, da je od jugoslovanske oblasti imenovan za ravnatelja gimnazije v Celovcu. Izvestje pravi: Skrb »ravnatelja« za učence je bila nepotrebna, njegovi pozdravi odveč.

*

Iz sedeža Društva narodov.

V Ženevi se vrši zopet zasedanje Društva narodov. Že cele tedne je bilo v sedežu Društva narodov v Ženevi vrvenje. Hotelirji so se pripravljali na tujce ter na množice radovednežev, pisarne zastopstev raznih držav so bile s polno paro na delu.

Predpriprave za zasedanje Društva narodov se vršijo z izključitvijo javnosti in od 500 diplomatov, tajnikov in tajnic, ki so nastavljene v Društvu narodov.

Glavna pisarna je v hotelu »National«, ki je bil kupljen v te svrhe leta 1920 za pet in pol milijona švicarskih frankov. V notranjosti so nameščeni zastopniki držav. V hotelu »National« je slišati 45 raznih jezikov.

Glavni tajnik Društva narodov je Anglež Eric James Drummond, potomec zelo stare angleške plemenitaške rodbine. Ta dobiva na leto 160.000 švicarskih frankov plače. Glavnemu tajniku so podložni štirje podtajniki in sicer: en Francoz, en Italjan, en Nemec in en Japonec, ki vodijo posamezne oddelke.

Med podtajniki je najbolj zanimiv Japonec Yotora Sugimura. Ta diplomat si je služil pred kratkem svoj kruh z razkazovanjem svoje telesne